

IZGOVOR DOBER, ČEPRAV NA REPU KORUZNE SLANE.

Coolidgevi generali so upali, da se bo koruzna letina v poljedeljskih državah dobro obnesla ter tako pridržala kmetje v njihnem laboru.

SAVEZNICA, MENIJO REPUBLIKANCI.

Washington, D. C. — Narava je postala saveznica senatorja Roberta M. La Folletta. Koruzna letina v Iowi in drugih državah na zapadu in severozapadu se je izboljšala. To je priznal poljedeljski departament v svojem poročilu, ki ga je izdal pravkar poljedeljski tajnik Wallace.

Iz tega poročila je razviden položaj, ki so se ga bali republikanci in demokratiški kampanjski voditelji že več mesecev. Posledica teh slabih in žalostnih razmer je to, da bodo kmetje v pretekli večini glasovali za La Folletta v državah, kakor je n. pr. Iowa, Južna Dakota, Minnesota, Nebraska in Montana, ter tako izvolili izbornike, ki bodo oddali svoj glas za La Folletta in Wheelerja.

Coolidgevi agitatorji so gojili upanje, da bo slana v koruznem pasu počakala ter nastopila šele po volilnem dnevu. Buletin tajnika Wallacea pa je, kakor se zdi, razbilil te nade v nič.

"Koruzna letina je zlasti v koruznem pasu bolj zaostala sedaj kakor pred enim mesecem," je rečeno v tistem poročilu. "Vse kaže, da ne bo koruza dozorela pred slano."

"Rast in zoritev koruze je zelo odlašala hladno vreme, in velik del koruznega polja potrebuje tri do osem tednov toplega vremena, da bi dozorelo žito."

"Veliko koruze bodo morali kmetje požeti za krmo, in stolpi za krmo bodo letos zvrhane na polnjeni."

Republikanci so se pred kratkim nazadoma veselili, a demokrate pa strahansko grdo držali, ko so se po svetu stvari tako zasukale, da je cena ameriške pšenice poskočila navzgor. Obe strani sta bile uverjeni, da je pšenica zaveza docela potolažila kmetje, in da je bil sedaj normalno republikanski severozapad varen za Coolidge in Dawesa. Sedaj pa uvidevajo isti ljudje, da je koruza nasplošno glavna živilna letina v Združenih državah.

1. 1922. je 856,211,000 bušlov pšenice prineslo tržno vrednost v dolarju po \$864,139,000. Ali v istem letu so ameriški kmetje pridobili 2,890,712,000 bušlov koruze, ki so jo prodali za \$1,900,287,000. Koruzna letina je bila z drugimi besedami vredna dvakrat toliko kakor pšenica letina. Cena je letos koruzi visoka, čeprav se obeta zelo slaba letina. Ali če je kmet nima, da bi jo prodal, in

(Dalej na 3. strani.)

Coolidge je pozdravil in pohvalil bankirje.

Predsednik daje denarnim lordom priznanje, da so oni tisti, ki držijo "prosperiteto" pokonci.

Chicago, Illinois. — Predsednik Coolidge je v torko poslal brzojavni pozdrav organizaciji ameriških bankirjev, ki zbirajo v Auditorium Theatre.

Predsednik želi srečo bankirjem in obenem jih je pohvalil ter jim izrazil, ker so pomogli "izboljšati stavbo businessa po vsej državi, tako da more ameriško ljudstvo danes uživati prosperiteto."

Bankirji so vzeli Coolidgevo brzojavko z velikim veseljem na mano in s hrupnim vzklikom izrazili zaupnico predsedniku in njegovi "vzorni" administraciji.

Griška vlada je padla.

Atene, 1. okt. — Griška vlada, kateri je načeloval Sophoulis in ki je bila na krmini tri mesece, je danes podala ostavko.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Progresivci so pozvali Coolidge na javno debato.

Stara garda pravi, da ji bo zgodnja slana pomorila glasove. Senator Brookhart zahteva, da mora Dawes odstopiti kot kandidat.

Velike sleparije in podkupovanja v zadevi mašnega vina.

Zborujoči bankirji bruhajo srd na La Folletta.

Coolidge je pozdravil in pohvalil bankirje.

Zanimiv slučaj: Ali naj živi nestvorno dete?

Inozemstvo.

Japonska zmagala na zboru lige narodov; britski dominiji protestirajo.

Nova zmaga Čangtsolina v kitajski civilni vojni.

Rusko-japonska pogajanja se bližajo h koncu.

Griška vlada je podala ostavko.

Progresivci pozvali Coolidge na debato.

Washington, D. C. — Jefferson, Lincoln in Roosevelt so napadali sodišča, ker izrabljajo svojo oblast. In vse tri so blatili in črnilili radi tega isti nazadnjaški ljudje, ki se sedaj zaganjajo v senatorja La Folletta. Tako trdi progresivni kampanjski odbor v svoji kampanjski brošuri, ki jo je pravkar objavil.

Progresivci so pozvali predsednika Coolidge, sodnika Garyja, N. M. Butlerja, Janeza W. Davisa in vse druge, ki izpodbijajo zahtevo po ustavni izpombi, na skupno debato o tej zadevi.

V podkrepitev svojega predloga, naj bi ljudstvo volilo tudi vse zvezne sodnike, se sklicujejo progresivci na imenovanje bivšega predsednika Tafta za načelnika najvišjega zveznega sodišča, ki je dobil to službo potem, ko ga je ljudstvo zavrglo z veliko večino, ker se je prepričalo, da ni prav postopal glede na javna vprašanja. Če bi ljudstvo volilo zvezne sodnike, bi ne bil Taft nikoli načelnik najvišjega sodnega dvora v deželi. Ali s predsedniškim imenovanjem mu je bilo mogoče napisati mnenje, ki je zavrglo postavo otroškega dela.

Progresivci navajajo enajst slučajev, v katerih je najvišje sodišče od 1. 1895. sem razveljavilo kongresove sklepe. In v vsakem tistem slučaju je šlo za delavsko ali socialno postavodajo, ki bi naj bi ljudstvu v korist.

Te zadeve vključujejo postavbo otroškega dela, prvo zvezno postavbo dohodninskega davka, postavbo delodajalčeve odgovornosti, Leverjev profitarški akt, Newberryjevo zadevo, postavbo za omejitev žitnih igralcev in merzno postavbo za kolumbijski distrikt.

"Noveh velike vlade ni na svetu, pod katero bi smela sodišča tako teptati ljudsko voljo, ki jo izraža narod po svojih zastopnikih," je še rečeno v tistem odstavku.

V soboto 4. oktobra je prvi registracijski dan za volilce in volilke v okraju Cook (Chicago in okolica). Drugi registracijski dan je 14. oktobra. To sta edina dva dneva, na katera se morate registrirati ali vpisati svoje ime v volilni imenik pred volitvami, ki so 4. novembra. Vsak volilec mora biti registriran. Stari volilni imeniki so zavrnjeni vsake dve leti in sestavljeni so novi. Kdor se ne registrira 4. ali 14. oktobra, ne bo mogel voliti za predsednika. Registrirajte se na svojem običajnem volilnem prostoru, ki je v ta namen odprt od osmih zjutraj do devetih zvečer. Naturalizirani državljani morajo pokazati drugi državljanski papir. Ne pozabite se registrirati.

Volilci, registrirajte se!

V soboto 4. oktobra je prvi registracijski dan za volilce in volilke v okraju Cook (Chicago in okolica). Drugi registracijski dan je 14. oktobra. To sta edina dva dneva, na katera se morate registrirati ali vpisati svoje ime v volilni imenik pred volitvami, ki so 4. novembra. Vsak volilec mora biti registriran. Stari volilni imeniki so zavrnjeni vsake dve leti in sestavljeni so novi. Kdor se ne registrira 4. ali 14. oktobra, ne bo mogel voliti za predsednika. Registrirajte se na svojem običajnem volilnem prostoru, ki je v ta namen odprt od osmih zjutraj do devetih zvečer. Naturalizirani državljani morajo pokazati drugi državljanski papir. Ne pozabite se registrirati.

"Vrhtega je v tej kampanji zelo nevarno in užaljeno njegovo rogoviljenje proti kooperativnemu gibanju v poljedelstvu. Nesramno je zmerjal z demagogi in hipokriti vse tiste, ki se potegujejo za večjo ceno goveje živine na kmetijah in za zmanjšanje cene mesa na mizi."

"Kaj takega dokazuje, kako neznanstvo je Dawes neveden glede kooperativne ideje. Skupna kongresna komisija je dognala, da dobi kmet iz dolarja, ki ga plaša delovni človek za poljske pridelke, samo sedemindeset centov."

"In celo to poročilo je najbrž precej pobarvano. Kajti če bi šla komisija stvari do dna, bi se prav gotovo dekopala do dejstva, da dobi kmet iz tistega dolarja še manj kakor petindvajset centov. Ali bodi temu tako ali tako, vsak kmetič ali kooperativni organizator v Združenih državah oznanja nauk, da so ti ogromni izdatki za razdeljevanje poljskih pridelkov krivični in vzeti kmetu in odjemalcu iz žepa, da si prečita ljudi polni nenasitno bisago."

"Iz teh razlogov zahtevam, da naj stori republikanski narodni odbor korake za resignacijo generala Dawesa kot podpredsedniškega kandidata. Na njegovo mesto bodi izbran kak kmetič kandidat, kakor je n. pr. senator Norris iz Nebraska. Vanj zaupajo kmetje neomajno."

Koliko bo zaleglo to Brookhartovo pisanje pri kapitanih starih gardistov, še lahko vemo kar vnaprej. Pismo bodo najbrž vrgli v koš, in Dawes bo še nadalje kolovratil po zapadu ter nehoti deloval za izvolitev — senatorja La Folletta.

DAWES VEČ ŠKODI STARI GARDI, KAKOR KORISTI.

Senator Brookhart iz Iowe je povedal stari gardistom, da ni misliti na zmago republikanske stranke v zapadnih državah, če ostane Dawes kandidat.

BROOKHART JE PRIPRAVLJEN NASTOPITI PROTI PREDSED. COOLIDGEU.

Chicago, Ill. — Zvezni senator Smith W. Brookhart iz Iowe se je v torko zglasil pri narodnem republikanskem odboru ter zahteval, naj stari gardisti prisilijo podpredsedniškega kandidata Dawesa k temu, da se prostovoljno odpove kandidaturi.

Nasvetoval je senatorja Norrisa iz Nebraska za republikanskega podpredsedniškega kandidata.

Brookhart, ki je še imel kakih 200 govorov v kampanji po koruznem pasu na srednjem zapadu, se je v torko ustavil v Chicago.

Izjavil je, da žene Dawes s svojim kričanjem in razsajanjem po zapadu Coolidgeovo volilno listo v pogubo po celem zapadu. Obvestil je narodnega načelnika, da to, kar počenja Dawes s svojimi minutnikami, in zveza z Lorimerjevo banko zelo slabi moč Coolidgeve garde. Nadalje omenja tudi generaleve oljne stike. Zatrtil je tudi, da nikakor ne priporoča Dawesovo stališče, ki ga je bil zavzel glede poljedelске odpomoči republikancem zapadnim kmetom, ki kar v trumah obračajo hrbet stari republikanski gardi.

Kakor je posneti iz tozadevnih poročil, je senator Brookhart žugal nastopiti proti Coolidgeu, če ne odloži Dawes svoje kandidature na republikanski volilni listi.

Besedilo pisma, ki ga je senator pisal Butlerju, se glasi takole:

"Charles G. Dawes je izničil republikansko kampanjo zlasti na severozapadu. Jel je nastopati kakor kakšen plutogol, ali psokv in ališnih besed mu je kmalu zmanjkalo v besednjaku."

"Njegova zadeva z Lorimerjevo banko ga pravičn ne priporoča za javno službo, in moral bi biti odstavljen, kakor sta bila Denby in Daugherty. Njegov uradni odgovor v tej zadevi še bolj dokazuje, da je popolnoma nesposoben in nepriladen za podpredsedniškega kandidata."

"Trditev, da se ni zavedal važnosti svojega čina, še bolj potrjuje resničnost splošnega namigavanja, da je njegova tako silno razglasila finančna zmoglost čisto navaden bluff, in da je deloval le kot agent mednarodnih bančnih sil. Njegov zagovor, češ, da tako delajo vsi bankirji, obžalujejo celo bankirji sami."

"Pod lažnivo pretvezo lojalnosti je organiziral nelojalno skupino, da bi nepostavno branila ustavo Združenih držav s tajnim namenom pogaziti ustavne pravice unijskega delavstva, dočim je vlada tožila tvrdo Pure Oil Company, v kateri je tudi Dawes zainteresiran, radi kršenja kriminalne postavbe."

"Čemu delovnemu svetu je on v sramoto, in njegove temne nakane so tako dobro znane, da bo čisto gotovo izgubil vse delavske glasove."

"Vrhtega je v tej kampanji zelo nevarno in užaljeno njegovo rogoviljenje proti kooperativnemu gibanju v poljedelstvu. Nesramno je zmerjal z demagogi in hipokriti vse tiste, ki se potegujejo za večjo ceno goveje živine na kmetijah in za zmanjšanje cene mesa na mizi."

"Kaj takega dokazuje, kako neznanstvo je Dawes neveden glede kooperativne ideje. Skupna kongresna komisija je dognala, da dobi kmet iz dolarja, ki ga plaša delovni človek za poljske pridelke, samo sedemindeset centov."

"In celo to poročilo je najbrž precej pobarvano. Kajti če bi šla komisija stvari do dna, bi se prav gotovo dekopala do dejstva, da dobi kmet iz tistega dolarja še manj kakor petindvajset centov. Ali bodi temu tako ali tako, vsak kmetič ali kooperativni organizator v Združenih državah oznanja nauk, da so ti ogromni izdatki za razdeljevanje poljskih pridelkov krivični in vzeti kmetu in odjemalcu iz žepa, da si prečita ljudi polni nenasitno bisago."

Sleparstva v zadevi mašnega vina.

V zveznem prohibičnem departamentu so se dali uradniki podkupovati kar na debelo.

Chicago, Ill. — Imena višjih uradnikov na zveznem prohibičnem departamentu, ki so prejeli \$100,000 podkupnine v enem samem mesecu za izdajanje dovolil za razpečevanje mašnega vina in alkohola, so zasledili in razkrili agentje posebnega inteligenčnega davčnega urada.

Za imena podkupljenih prohibičnih uradnikov so izvedeli, ko so celo noč zaslišavali in izpraševali duet vinskih trgovcev, ki vsi trde, da je njima trgovina postavna.

"Led je prebit, in mi smo na sledu ljudem, ki so se dali podkupovati in prejeli denar," se je izjavil eden izmed agentov, ko je bilo konec tistega zaslišavanja in izpraševanja za zaklenjenimi durmi. Ali imena tistih zveznih prohibičnih uradnikov še niso objavljena.

Nova Čangtsolinova zmaga na Kitajskem.

Bitka pri Šangaju še ni končana, pač pa je vedno hujša. Kroglice iz strojnjo kosijo Kitajce kot travo.

Tokio, 1. okt. — Peta armada generala Čangtsolina, vrhovnega poveljnika mandžurskih sil, je večeraj okupirala Kienping, severno od Jehola. Tako se glasi uradno poročilo iz Mukdena, ki ga je poslala japonska časnikarska agencija Kokusai.

Šangaj, 1. okt. — Ofenziva čangtsinske armade, ki je izbruhnila v soboto zjutraj, se še nadaljuje. Bojevanje je vedno ljutejše. Ranjencev je že toliko v Šangaju, da jih nimajo kam djeti. Strojnice so pokosile največ bojnikov in pa bajonetni napadi, ki so v tej bitki nekaj vsakdanjega.

Čangtsinske čete so odbile vse protinapade in še vedno drže črto, s katere so se morale kiangsuške čete umakniti šest milj takoj za začetku bitke.

Peking, 1. okt. — General Vupejfu, poveljnik pekingške armade, je sklenil, da ne pojde osebnost na fronto. Aktualno vodstvo svoje armade je poveril trem generalom, sam pa ostane v Pekingu. Večraj je Vupejfu poslal na fronto 2,700,000 bakrenih novcev, katere je dal razdeliti med vojake v svrhu, da jih okorajši.

Polzkusno glasovanje.

Chicago, Ill. — Večerašnji izid polzkusnega glasovanja, ki ga vodi Hearstovo časopisje po celi deželi, je bil takšenle:

glasov
Za La Folletta 100,976
Za Coolidge 103,562
Za Davisa 47,940

V Hondurasu se teče kri.

San Salvador, 1. okt. — V bitki med vladnimi četami in vstaji v Hondurasu, ki je divjala večeraj za posest Aomayague, je bilo ubitih 500 mož.

tor v Združenih državah oznanja nauk, da so ti ogromni izdatki za razdeljevanje poljskih pridelkov krivični in vzeti kmetu in odjemalcu iz žepa, da si prečita ljudi polni nenasitno bisago."

"Iz teh razlogov zahtevam, da naj stori republikanski narodni odbor korake za resignacijo generala Dawesa kot podpredsedniškega kandidata. Na njegovo mesto bodi izbran kak kmetič kandidat, kakor je n. pr. senator Norris iz Nebraska. Vanj zaupajo kmetje neomajno."

Koliko bo zaleglo to Brookhartovo pisanje pri kapitanih starih gardistov, še lahko vemo kar vnaprej. Pismo bodo najbrž vrgli v koš, in Dawes bo še nadalje kolovratil po zapadu ter nehoti deloval za izvolitev — senatorja La Folletta.

BANKIRJI NAPADLI LAFOLLETTOV VOLIL. PROGRAM.

Denarni mogotci zagovarjajo vse tisto, kar obsoja progresivni predsedniški kandidat.

COOLIDGE IN DAWES STA NJIHOV IDEJAL.

Chicago, Ill. — Ameriški bankirji, ki — 2000 po številu — zborujejo te dni v čikaškem opernem gledališču, ne ljubijo La Folletta. To so povedali odprto na torkovski seji svoje konvencije. Walter W. Head, predsednik bankirske organizacije "American Bankers' Association", je v svojem govoru srdito mahal po La Follettu, Wheelerju in drugih voditeljih progresivne predsedniške kampanje.

Bankirji so sieer prvi dan svojega zborovanja izjavili, da politika nima mesta na njihovi konvenciji, ali drugi dan so hitro pozabili na svoje izjave. Kadar je bilo omenjeno ime Coolidge in Dawesa, so bankirji hrupno aplavdirali v znamenje, da to sta njihova kandidata; obenem pa so dali razumeti, da nimajo prav nič proti demokratskemu kandidatu Davisu. Oba sta "pametna" in "varna".

Head je v svojem političnem govoru trgal La Follettov program in patetično alikal strašno nesrečo, ki zadene Ameriko, če se volilec tako daleč izpozabijo in izvolijo La Folletta predsednikom. Potem bodo vladali Ameriko radikaleci, socialisti, rdečkarji, sami boljševiki iz Moskve! Groza!

Govornik je v sveti jezi grmel proti točkama progresivnega programa, ki sta naperjeni zoper vrhovno sodišče in za nacionaliziranje železnic. Vrhovno sodišče, ta sveta institucija naših očetov! Kdo se te dotakne, je rušitelj ustave in največji sovražnik ameriške demokracije! — In železnice! Najprvo vzamejo radikaleci železnice, "te naše srčne žile v telesu ameriške trgovine," potem pa pridejo na vrsto rudniki in tovarne!

Govornik je rekel tudi tole: "Najvišje sodišče je največja obstoječa naprava, katere namen je, stopati na prste arogatni večini in braniti manjšino pred brezglavo večino."

Resnično! — Najvišje sodišče, v katerem sedi do smrti devet mož, "pametnih in varnih mož", ki lahko vsak čas vrže v koš zakon, ki koristi ljudstvu, to je "arrogantni večini", je pač tukaj, da brani manjšino — bankirje in druge kapitaliste!

500 je že mrtvih na cestah.

Avtomobili ubijajo nadalje vkjub poostrenim kaznim.

Chicago, Ill. — Število žrtev, ki so izdihnile pod kolesi avtomobilov na čikaških ulicah, je v torko doseglo 500 od 1. jan. t. l. Samo v septembru je bilo 76 žrtev. Petstota žrtev je Ida Gintzler, 1851 So. Kidzie Ave., mati sedmih otrok.

Istočasno poročajo policijski organi, da je bilo v zadnjih desetih dneh aretiranih 2500 oseb radi nagle vožnje z avtomobili in sodišča so izterjala vsoto \$74,000 v globah. Veliko število kršiteljev je moralo v zapor za krajšo ali daljšo dobo. Mestne oblasti pripravljajo še bolj drastične odredbe proti avtomobilistom.

32 PROHIBIČNIH AGENTOV V STREATORU, ILL.

Chicago, Ill. — Dvastrideset čikaških prohibičnih agentov je pod vodstvom oficirja Charlesa W. Vursela v ponedeljek zvečer obiskalo Streator ter preiskalo dvanajst salunov, ki krase in dišijo glavno ceto. Lastnike tistih točilnic prepovedanih in dovoljenih pijač so zaprli. Pogon je prišel 406 galon mundažna, 51 galon alkohola, 318 zabojev doma narejenega piva in 14 sodov vina.

Japonski amendment sprejet v Ženevi.

Dominij Velike Britanije arditno protestirajo in pravijo, da mirovni načrt ne bo ratificiran. Italija je pomogla Japonski do zmage.

Ženeva, Švica, 1. okt. — Japonska je prodrla s svojim amendmentom večeraj, ko je arbitražna komisija sprejela zverženo besedilo originalnega japonskega predloga, ki je bil odklonjen v soboto. Japonci so bili s tem zadovoljni in so umaknili drugi amendment. Oba amendmenta sta v bistvu enaka, samo da se drugače glasita.

Japonski amendment je izpremenil peti člen protokola glede svetovnega sodišča, varstva in razoroženja. Amendiran član se glasi, da ima liga narodov pravico reševati vse spore med posameznimi narodi, tudi take, ki izvirajo iz notranjih zadev te ali one države. S tem je prišlo tudi vprašanje naseljevanja v območje lige narodov kakor je hotela Japonska.

Stiridnevna kriza, ki je ogrozila protokol, je zdaj končana. Japonska je zmagala — toda Japonci bodo najbrž še obžalovali to svojo zmago, kajti pokazati so morali vse svoje karte, predno so dosegli kar so zahtevali.

Stiri angleški dominiji — Avstralija, Nova Zelandija, Južna Afrika in Kanada — so takoj izjavili, da ne sprejmejo amendmenta in mirovni pakt bo poražen, ko pride v njihove parlamente na končno odobritev.

Japonska je prodrla s pomočjo Italije. Mnogi delegatje pravijo, da bi bili Japonci propadli, če bi bili ne imeli tako dobrega zagovornika kot je Selaloja, italijanski delegat, ki je v družbi s francoskim delegatom Lousenjem in angleškim delegatom Hurstom reševal japonsko zadevo v posebnem odboru. Selaloja je ves čas povdarjal, da liga mora spoštovati suverene pravice posameznih držav in da država ni agresivna, ako se pred tribunalom lige narodov potegne za to svoje pravice, katere ji krati druga država. Temu je pritrdil grški delegat Politis.

Amendiran protokol gre danes pred zbornico lige in dvoma ni, da bo sprejet. Protestujoče delegacije angleških dominijev nazarajo svoje pridržke.

Dva odlična svetovna jurista sta rekla v privatnem razgovoru, da je liga krenila na zelo nevarno pot, ko je osvojila japonski amendment. Mirovni pakt je poln dinamita. Pakt, kakršen je zdaj, določa, da tudi one države, ki niso v ligi, naprimer Združene države, se morajo podvreči svetovnemu sodišču; če se ne podvržejo, jih liga narodov lahko razglasi za napadalke in odredi proti njim kazensko postopanje v obliki ekonomske blokade ali oborožene akcije. Na podlagi tega pakta bo Japonska lahko predložila svoj imigracijski spor s Ameriko svetovnemu sodišču, in če se Amerika ne bo zmenila za odlok sodišča, sme liga nastopiti proti Ameriki z vsemi 54 državami, ki podpišejo protokol.

PRVI SNEG V MICHIGANU.

Benton Harbor, Mich. — V torko popoldnež je tu zapadel prvi sneg, ki je pa hitro izginil.

Prepir v angleški zbornici radi komunist.

London, 1. okt. — V nižji zbornici angleškega parlamenta je bila večeraj taka rabuka, kakršne še ni bilo leta. Nemir so izzvali konservativci, ko so napadli laboristko vlado radi tega, ker je zavrgla obtožnico proti komunističnemu uradniku Campbellu. Urednik je bil obtožen, da je pozival vojake in mornarje na upor. Justični minister Hastings je odgovoril, da vlada ne bo delala mučnikov iz komunistov.

VREME.

Chicago in okolice: V petek večidel lepo, jasno. Lahki južni vetrovi. Bolnce izide ob 5:46, zaide ob 5:34.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 so tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-69 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 30-24) poleg vašega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

DELI IN VLADAJ, JE PAROLA OBLASTNIKOV.

Angleški imperijalizem se je zajedel v indijsko ljudstvo in mu sedi na tilniku. Marsikom se zdi čudno, kako je bilo mogoče angleškemu imperijalizmu zavladati v Indiji skoraj nad tremi milijoni ljudi, ki imajo staro kulturo in civilizacijo.

Angleški imperijalizem se je poslužil tistega sredstva za podjarmljenje indijskega ljudstva, katerega se kapitalizem, ki je oče imperijalizma, poslužuje doma za izkoriščanje delovnega ljudstva, in kakeršnega so se posluževali oblastniki pri podjarmljenju tujih ljudstev.

In to sredstvo je "deli in vladaj!"

Vprav sedaj prihajajo iz Kalkute glasovi, da so izbruhnili verski prepiri med Hinduji in moslemi. Mahatma Gandhi, vodja nacionalističnega gibanja v Indiji, se je odločil za eden in dvajsetdnevni post, da s postom in molitvami izprosi mir in poravnavo med Hinduji in moslemi. Odločil se je, da se žrtvuje, da napravi slovo med svojimi rojaki, ki se kavsaajo med seboj zaradi verskih preprirov v veliko veselje angleškega imperijalizma in domačih knezov in princev, ki složno izsesavajo ljudstvo v Indiji.

Velika je res žrtev, katero prinaša Mahatma Gandhi. Vredna je tudi občudovanja, toda uspeha ne bo imela. Ako bi take žrtve imele uspeh, bi ga bile že prinesle drugim narodom, kateri so imeli med sabo ljudi, ki so mučili in trpinčili samega sebe, da izprosijo pri bogu milosti za svoje ljudstvo. Že v davnih poganskih časih so se ljudje žrtvali bogovom in žrtvujejo se še dandanes. Ampak take žrtve ne odpravijo krivic, take žrtve ne izboljšajo gmotnega ljudskega položaja.

Gandhijeva žrtev lahko vpliva toliko na ljudstvo v Indiji, da pozabi na svoje verske spore začasno in se prične brigati za občni blagor. Komaj je tak sporazum napravljen, takoj so na delu tajne sile oblastnikov, da napravijo znova razdor, ker jim je mogoče vladati, ako je ljudstvo pocepljeno in razdeljeno, se bje in grize med sabo, mesto do se složno obrne proti svojim izkoriščevalcem.

Veliko več kot take žrtve zaleže poduk, da se morajo izkoriščanci združiti proti svojim izkoriščevalcem ne glede na narodnost in vero. Izkoriščevalci izkoriščajo vse enako. Izkoriščevalcem v Indiji je vseeno, ako ljudstvo časti boga po moslemko in veruje v koran kot knjigo, ki jo je arhangel Gabrijel pripovedoval v odlomkih Mohamedu, ali če smatra biblijo za ložje razodetje, ali če pripada k brahmanizmu in verjame vse do pike, kar mu pripovedujejo brahmanski duhovni. Ta zadnje imenovana organizirana vera ima okrog sto petdeset milijonov pripadnikov v Indiji. Glavno je za izkoriščevalce, da izkoriščano ljudstvo ne pozna, da se mora združiti ne glede na vero proti svojim izkoriščevalcem, ako se jih želi kdaj otresti.

Da ljudstvo pride do prepričanja, da so bile razne vere le delo ljudi in niso božje razodetje, da so bile ustvarjene od ljudi, da je bilo ložje zasužnjiti ljudstvo in napraviti iz njega voljno in potrpežljivo jagnje, je treba ljudstvu prinesiti poduk in izobrazbo.

Ljudstvo se mora navaditi pisati in čitati, nato je treba ljudstvu podati lahko razumljive knjige in brošure, da se nauči samostojno misliti in iz njih spoznavati zvišanje tistih, ki ga izkoriščajo.

To pa ni tako lahka reč, kakor si jo nekateri predstavljajo, kajti velike večine ljudstva se drže predsodki izza mladih let, katere so jim stariši uklestili v možgane, poleg njih pa drugi ljudski zavajalci, ki so plačani od izkoriščevalcev za to delo.

Kako težavno je to delo, dokazujejo belopoltni narodi, pri katerih je znanost precej populizirana. Zato se izkoriščevalci v Indiji smejejo, dokler bodo voditelji indijskega ljudstva s postom in molitvami delali za složen nastop izkoriščanega ljudstva proti svojim izkoriščevalcem.

Parola izkoriščevalcev "deli in vladaj" bo še dolgo razvijala svojo demonsko moč v Indiji.

SLIKE IZ NASELBIN.

Duluth, Minn. — Dne 22. septembra je nastal ogenj v hotelu "The Spalding", ki spada med vodilne hotele v tem mestu. Z velikim naporom so omejili in pogasilili ogenj. Škoda znaša vseno od 90 do 125 tisoč dolarjev. Ogenj je najbolj poškodoval razkošno opremljene sobe. — Matija Pogorelec.

Franklin, Kans. — Žensko društvo "Sestrinska ljubezen", šteje 187 je sklenilo na svoji zadnji seji, da priredi dne enajstega oktobra ob sedmih zvečer veselico v korist društveni blaginji. Žene in dekleta so vstopnine proste, moški pa plačajo vstopnino po petdeset centov. Društveni odbor se bo potrudil, da prisrbi za veselico vse najboljše za lačne in žejne, kakor tudi za ljubitelje godbe in še marsikaj drugega, kar dela zabavo zanimivo.

Na programu je vinska trgatva. Kdor se pregreši zoper etične postavbe, ga bodo brhke vinčarke ujele in župan ga bo obsodil na pokoro v "špekhamri". Na veselico so vabljeni vsi rojaki iz naše in bližnje okolice, da jo posetijo v izredno velikem številu. Ne pozabite priti dne enajstega oktobra na vinsko trgatvo, ki se vrši v dvorani John Krenkarija. Na svidenje na veselici! — Helen Leber.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Warren, Ohio. — Naznanjam, da se konferenca socialističnih klubov ne bo vršila dne šest in dvajsetega oktobra t. l., kot smo slenili na konferenci dne štirinajstega septembra, ampak se bo vršila dne drugega novembra t. l., to je dva dni pred dnevom volilne bitke. Gotovi vzroki so to povzročili. Dramatično društvo "Ivan Cankar" priredi dne 26. oktobra t. l. gledališko predstavo popoldne in zvečer. Dvorano je najelo, še preden smo mi napravili zaključke glede bodoče konference. To so mi pojasnili odgovori sodrugov na moja vprašanja, ki sem jih poslal vsem klubom.

Klub v Clevelandu se je opravičil, zakaj ni bil zastopan na prvi konferenci. Zastopnik je namreč zamudil vlak. Naj ostali klubi to vzamejo na znanje. Finančno stanje: Dvorana \$10, vozni stroški govornika na oba kraja \$7.54. Skupaj \$17.54. Ostane še v blagajni \$2.96. Na seji se je nabralo \$20.50. Dne osem in dvajsetega septembra je bil shod v Girardu in sicer v Avon Parku, na katerem je govoril Robert La Follette, ml. Kljub slabemu vremenu je bilo navzočih okrog tisoč poslušalcev, ki so mlademu La Follettu burno odobraval. Govoril je tako razločno, da ga je lahko vsak razumel. Navajal je fakte in tako dokazal, kaj delajo kongresniki, senatorji in predsedniki, ki jih je izvolilo ljudstvo, da delajo v njegovem interesu, in kako bi morali delati, da bi res delali za delovno ljudstvo. Delal je primere iz držav Wisconsin, West Virginia in Ohio. V poljudni besedi je raztolmačil, kako se povišujejo davki, ki jih nosi kot težko breme delovno ljudstvo. Dotaknil se je bančnih kapitalov in kako delajo na škodo delovnega ljudstva. Poslušaleci so mu burno prihrjevali. — Jakob Kotar.

Ali naj potrjeno dete živi ali umrje?

New York, N. Y. — Ali ima zdravnik oblast življenja in smrti nad novorojenim detetom, ki utegne biti potvora celo svoje življenje? To vprašanje se je spet pojavilo v ospredju naše javnosti radi slučajja, ki spravlja krajevne oblasti v neprijeten položaj in ki je v marsičem sličen slevitemu slučaju Haiseldenovemu v Chicagu. Ta se je pripetil pred nekaj leti.

Okrožni pravdnik John E. McGeehan iz Bronxa je odposlal ducat detektivov iskat truplo nekakega deteta, ki ga je, kakor je šla govorica, pridržal zase neki zdravnik z Manhattanu, ker je menil, da bo nevarno brezupen slabi celo svoje življenje. Mrs. Walter Friedman je porodila dete pred enim tednom. Otok ni imel možganov in nobenih

ustvenih žlez v ozađu svoje glave. Postrežnici sta povedale oblastima, da jima je zdravnik dr. Oskar Spier naročil, naj izstrada otroka. Tega pa ništa marale storiti, sta rekli. In ko je zdravnik videl, da se postrežnici ne marata ravnati po njegovih navodilih, je odnesel otroka v torbi za svoje instrumente.

Postrežnici sta izpovedale, da jima je zdravnik rekel tole: "Če se vi ne marate ravnati po tem, kar sem vam naročil, potem bom jaz sam rešil otroka nesreče in bede."

Detektiv, ki so bili poslani iskat otroka, so ga našli v drugi bolnišnici še vedno pri življenju. "Dete bi naj umrlo," je dejal zdravnik. "Ali policija nima prav topot. Jaz ga nisem umoril. Vzel sem ga proč, da bi ga mati ne mogla videti, sicer bi umrla od groze."

Vsi tisti, ki jih je zapletla izpovedba obeh bolniških strežnic v to zadevo, so sedaj razbremenjeni. Očeta, ki je šel z zdravnikom, ki je nesel dete proč od matere, niso našli, čeprav bi ga detektiv nadzve radi dobili. Ta slučaj je iznova sprožil staro vprašanje, ali ima zdravnik ali kdo drugi oblast nad življenjem in smrtjo potvorojenega deteta.

To vprašanje mora biti rešeno v zadevi Friedmannovega deteta. V Haiseldenovem slučaju v Chicagu je dete poleg tega, da je bilo umsko potvorojeno, potrebovalo še zdravniško operacijo, če so hoteli, da bi ostalo pri življenju. Dr. Harry J. Haiselden ni maral izvršiti operacije, ker je menil, da je bolje za otroka, če umrje. Stariši so bili istega mnenja. Ta zadeva je spravila celo deželo pokonci. Vse je razpravljalo o tem. Zdravnik je dejal, da je storil, kar je bilo najboljše za otroka, njegove stariše in družbo. Dete je umrlo.

Duhovni so gremeli s prižnice, češ, da nima noben človek oblasti nad življenjem in smrtjo. Stvar je vzela zdravniška organizacija v pretres, Haiselden je dobil na tisoče in tisoče pisem in brzojavk.

Zdravnik je sedila porota iz odličnih čikaških zdravnikov ter ga razbremenila. Šesta redna konvencija S. S. P. Z. (Poroča Peter Bernik.)

Cleveland, O., 29. sept. — Zbornica je nadaljevala s pravili. Vajnejši dodatki in spremembe, katero je zbornica osvojila so: Zveza plača za prvih šest mesecev celo bolniško podporo, nato pa polovično za ves čas bolezni. Član, ki je pa neozdravljivo bolan in kot tak spoznan od zdravnikov, lahko zahteva odpravnino, ki se plača iz bolniškega sklada. Bolnik mora biti obiskan najmanj dvakrat na teden, dočim je bilo sedaj po pravilih določeno po trikrat. — Porodna nagrada je zvišana na \$15. — Za pogrebne stroške je določeno do najvišje vsote \$250. — V slučaju velikih katastrof ima gl. odbor pravico pomagati po svoji najboljši previdnosti; za to določena vsota se plača iz dobrodelnega sklada.

Zbornica je tudi zvišala odškodninske vsote: Za izgubo obeh rok, ali obeh nog, ali vid obeh oči, ali za zlomljeno hrbtnico, katere posledica je popolno otrpnenje drugih udov, plača Zveza \$600; za izgubo ene roke in ene noge \$400; za izgubo ene roke ali ene noge \$250; za izgubo roke do dlani ali noge do členka ali vid enega očesa \$150; za izgubo palca \$50; za izgubo ostalih štirih prstov \$100; za en prst pa \$25. — Za operacije, pri katerih mora zdravnik prerezati trebušno steno, nadalje za kilo, golšo, rak na maternici ali v želodcu; nosečnost izven maternice, katarakt na očeh in izrezanje enega očesa, operacija v ušesih, na hrbtnici, na možganih, odrezanje roke ali noge, operacija na obstih plača Zveza \$100; za odstranjenje krčnih žil na nogi, gnojitev na prsih, "hemorhoidi" po \$75; za vse večje operacije ("major operations"), katerih stroški znašajo \$50 ali več, sme gl. odbor v sporazumu z vrhovnim zdravnikom izplačati \$50. — Na pretrane račune zdravnikov, ki so izvršili kako operacijo, ki ni navedena in ki ni potrebna za ohranitev življenja, kakor tudi za ponovne operacije na enem in istem organu Zveza ne plača. Za operacije na več organih plača Zveza operacijo samo

na enem organu in to, ki je bila najbolj potrebna. Za ponovne operacije na enem in istem organu, katerih razdobje je eno leto ali več, plača Zveza kot zgoraj navedeno. Zveza plača za odrezanje bezgavk v grlu \$35. Pred zaključkom seje prečita predsednik Zveze Frank Somrak naslednje pismo: Chicago, Ill., 25. sept. 1924. Mr. Frank Somrak, 6417 St. Clair Ave., Cleveland, O. Cenjeni br. predsednik: —

Kakor sodim po poročilih, ki jih je poslal g. Bernik z naše šeste konvencije, sem ti delal krivico, ko sem v uradnem glasilu zvrčal glavno krivdo glede tistih nesrečnih deset tisoč dolarjev nate. Ker sem bil o celi zadevi napačno po dušen, sem trdil, da bi bil ti lahko odvrnil tiste ogromne stroške, če bi bil le hotel in če bi ne bil tako neznanosko trmast. Iz izpovedb raznih ljudi na konvenciji je razvidno, da ni bilo temu tako. Zato z veseljem preklecujem tisto svoje trditve in vse, kar sem pisal proti tebi na rovaš tistih deset tisoč dolarjev, zakaj, prav nikomur ne mara vedoma in hotoma delati krivice, najmanj pa gl. predsedniku svoje podporne organizacije. Tistih vrstic nisem pisal morda iz mržnje do tebe ali kakoga drugega člana gl. odbora. Oj ne! Imel sem pred očmi edino korist naše organizacije. Obenem me je pa tudi jezilo in bilo sram, da imamo ravno v naši podporni organizaciji toliko nerednosti in homatij, in to pa še tako dragih homatij in nerednosti! Temu v dokaz je to, da sem se še tisti večer, ko sem izvedel resnico, pripravl pisati te vrstice, ki ti naj bodo vsaj v nekoliko zadovoljevanje. Glede izredne seje gl. odbora pa sem še vedno istih misli. Ti sam mi moraš priznati, da je bila prepozna, a denar po nepotrebnem zapravljen. Narejene napake in zamujene korake bodo nasprotniki združene brez vsakega dvoma porabili, če se bo konvencija izrekla za združitve. In posledne boš ti, oziroma konvencija kriva, novih stroškov, ki utegnejo nastati valed novih pravd. Zato bi bilo četiti, da počakamo še štiri leta ter se v tej dobi dobro pripravimo v vsakem oziru. Tisti račun, ki ga je predložil Zvezi Skubičev odvetnik, se mi zdi še vedno previsok. Za toliko tisočakov bi moral tudi najdražji advokat precej narediti. Človeku se nehoti zbuditi nekakšna sumnja. Stvar bi bilo dobro predložiti odvetniški zbornici, a katero pridem jaz kot tretjeletnik pravne fakultete izlaska in večkrat v stik. Kadar izven ime dotičnega odvetnika, hočem storiti korake, ki se mi zde potrebni v tej stvari. Upaje, da boste kar najuspešnejši v sestavi in popravi Zveznih pravil, v glasovanju za lastno glasillo in v izvolitvi sposobnega in vnatega Zvezinega gl. odbora, te iskreno in bratsko pozdravljam ter ostajam vdani Zvonko Novak, član dr. št. 1, S. S. P. Z.

N. B. To pisanje lahko prečita na konvenciji. Jaz bi celo rad videl to, zakaj, zelo bi mi bilo žal, če bi po krivici trpel zaradi mojega pisanja kako moralno škodo med delegati. Moj naslov: 2425 So. 61st Ct., Cicero, Ill. **ZA ZEPELINKO NE BO PLINA, KO DOSPE V TO DEŽELO.** Lakehurst, N. J. — Ker ni kongres dovolil denarja za zgradbo, kjer bi izdelovali helijev plin, ne bodo mogli uporabljati ameriške zepelinke ZR-3, ki je bila narejena v Nemčiji in ki ima dosperji semkaj v kratkem. Tu je dovolil helijevga plina le za eno zračno ladjo. In kadar bo plula ladja Shenandoah, bo morala ostati zepelinka ZR-3 na tleh. Plula bo preko oceana z vodikovim plinom. Ali po postavi bodo morali tega izsesati, brzo pride velikansko letalo na ameriška tla. **Rusko-japonski pakt kmalu gotov.** Peking, 1. okt. — Pogajanja med Karahanom, sovjetskim poslanikom v Pekingu in japonskim poslanikom Jokizava bodo kmalu uspešno končana, kakor javljajo Janes. Poslanika sta se sprejela pet členov izmed ostih, ki jih ima nova pogodba. Karahan je pristal, da se vojska izprazni severnega dela otoka Sahalina ne izvrši pred prihodnje spomladje.

Ako kdo prosi za vizo izven svoje domovine.

Slučaji, da se kdo ne nahaja v svoji rojstni domovini, marve nekje drugje v inozemstvu in o tam prosi za ameriško vizo, so drugo kot redki. Pomočni državni tajnik je v pismu na F. L. L. natančno razložil kako morajo v takem slučaju postopati ameriški konzulati.

Kar se tiče takozvanih nepriseljencev (začasnih potnikov radi zabave ali posebnega posla), ne vladajo posebne tekoče. Ako potnik, ki se hoče podati začasno v Združene države, pride na ameriški konzulat, katerega sedež izven njegove domovine, in prosi za viziranje svojega potnega lista, mu sme konzul po svojem uvidevanju dati vizo, ako se more prepričati, da je dotičnik zares nepriseljenec (non-immigrant) in da ni prišel k njemu mesto domačemu konzulu v svrhu, da se izogne prelaskavi o resničnosti svojih navedb.

Popolnoma druga stvar je priseljencem. Za takega utegne biti jako težko, da bi mogel izven svoje domovine vložiti prošnjo za priseljeniško vizo popolnoma v pravilni obliki in z vsemi dokumenti, ki jih je treba priložiti v mislu novega priseljeniškega zakona. Jako težko je ob teh okolišnostih tudi za konzula napraviti potrebne poizvedbe, kakor je to njegova dolžnost.

V vsaki deželi vodi eden izmed ameriških konzulov račun o kvoti. Ako kdo vložijo prošnjo za priseljeniško vizo pri ameriškem konzulu, ki se nahaja izven njegove domovine, mora ta konzul pisati oziroma brzojaviti onemu konzulu, ki vodi kontrolo o kvoti priseljevalne dežele, da mu pošlje uradno številko na račun kvote. Številko uradno številko on potem označi priseljeniško vizo, ki jo izda prošniku. Te uradne številke se izdajajo na račun male rezervne kvote, ki je namenjena ravno za take slučaje. Že iz pravičnosti do prošilcev, ki pravilno vlagajo prošnjo v svoji domovini, ne sme ta rezervna kvota biti prevelika in navadno znaša le 10 odstotkov celokupne kvote. Konzuli so bili nadalje obveščeni, da prošile izven domovine ne smejo na nikak način vlivati kako prednost pred onimi, ki prošijo doma.

Iz tega je razvidno, kako težko bo v podobnih slučajih za konzula, da bi takemu prošniku prikljub številko na račun rezervne kvote, ako se zlasti pomisli, kako majhne so posamezne kvote. Jugoslovanska kvota, na primer, znaša 671 in zato rezervna kvota za prošilce, ki se nahajajo daleč od Jugoslavije, znaša 67 na leto. Vsak mesec se sme izdati le 10% te kvote; torej le 6 ali 7 teh viz je vsak mesec na razpolago, dokler se ne izčrpa vsa kvota.

Zraven tega zakon določa, da do polovice vse kvote treba dati orednost inozemcem, ki so stari ameriških državljanov ali otroci pod 21. letom. Kjer kvota znaša pod 300 na leto, tudi poljedelci in njihove družine so vključeni v to prednost. Druga polovica kvote je za splošno rabo.

Valed vseh teh omejitev novega zakona ni državni department smatral potrebno predpisati konzulom, da bi izdali vizo le tedaj, ako je prošilec stanoval določeno dobo v njihovem delokrogu. Navadno velja načelo, da konzul se smatra za pristojnega le tedaj, ako je stranka stanovala vsaj leto dni v delokrogu njegovega konzulata. Navodila, izdana na podlagi novega priseljeniškega zakona, nikakor ne omejujejo konzula v tem pogledu. Ni treba, da prošilec za vizo stanuje leto dni v delokrogu dotičnega konzulata; konzul ima v tem pogledu proste roke. Opustila se je zahtevo minimalne dobe bivanja tudi za to, ker so mnogi to stvar krivo tolmačili, češ da po tej dobi imajo nekako pravico do vize. To je bil dodatni razlog, zakaj se v instrukcijah na konzule ni ničesar omenilo o tej stvari. — F. L. L. S.

DIKTATURA IN DIKTATURA.

Washington. — (Fed Press.) — Državni tajnik Hughes je velik sovražnik delavske diktature. Rusiji nima pa nič proti diktaturi vojake junte v Chilu, ki je pri vojaške junte v Chilu, ki je pred kratkim pogazila ustavo, izstrmoglavila ustavno vladjo, in gnale predsednika iz dežele in ustanovila svoj režim. Hughes se niti diktatorju Chila formalno ni dal priznanja, je pa z njim v prijateljskih odnosih.

vesti iz Jugoslavije.

Starost. V Pistojski je umrla Jerica Dekleva roj. Verbić v visoki starosti 70 let. — V Pistoji je umrla v sredo Martin Kamen, nadučitelj v St. Miklašu pri Ormožu.

Umrjela umorjenka. Pred kratkim je bila posetnica Marija Klečar iz Ardra pri Raki za delo v stroju gozd "Lala" pri Ardu in našla pri tej priliki trupa umorjene ženske, stare okrog 40 let. Truplo je moralo ležati na mestu gotovo še štiri tedne, ker ni bilo v razpadajočem stanju. Ženska je bila oblečena v ponosno temno kontenirano krilo z belimi belimi kockami, na glavi pa imela rmenno ruto s črnkastimi pletenimi ter je bila obuta v ponosne čevlje na zadrgo. Sodna komisija je ugotovila, da se je izjavila za umorjenko, da se je navedla na ženski roparski umor. Njena identiteta doslej še ni ugotovljena.

Ženske nevroze. Jamnik Franc, ki je bil južni železnice, je padel v ženski postaje Brezovice z lokomotive ter dobil pri padcu več poškodb na glavi. — Zajem Anđelica delavcu v skladišču drž. železnice, stanujočem v Vel. Lohovcu, je padel pri prevajanju sojenca eden izmed njih na nogo ter se je mečkal. — Trček Franc, železniški pomočnik pri Juriju Dobniku v Smeredju, si je pri delu poškodoval levo nogo. — Kamen Mariji delavki v tovarni železnice, je med delom stroj mečkal levo roko ter ji poleg tega odtrgal prst na roki. Vsi omenjeni se zdravijo v bolnišnici.

Matlika. Umril je po daljšem bolehanju v 73. letu starosti tujec, ki je bil voditelj v pokroju Valentin Burnik. Rojen Goranec, je bil kremenitga, neupogljivega možaka, pri tem pa zlasti duha in vnet pedagoški, ki je vzgojil nešteto dobrih učencev, odkar je prišel leta 1881. počel službovati najprej na ljudski šoli v Kamniku, pozneje pa dolgo vrsto let v Matliki.

Kakor v romanu. V Sarajevu se je pred nekoliko dnevi dogledal tragičen dogodek, ki spominja na romane ruskega pisatelja Dostojevskega.

V neki javni hiši je tlačila mladi poveljnik, mlada, toda srečna Štefica Čabrijčeva. Bil je naslovljen kakor kakor njena tovarišica. Kakor da ni ustvarjena za tako lažno usodo, je umorila zamlajena ter je čez nekaj časa razmišljajoča o svojem življenju. Pravičljiva je svoje breme v neprestani muki in z globokim odporom proti vsemu kar je videla ališala in vsak dan iznova doživljala.

Na zemljo je legla črna deževna noč. Tisto noč je obiskal Štefica mlad študent. Nikoli poprej se nista videla, toda njuno srečanje je bilo nekaj tako čudnega in neobičajnega, da se ne da pojasniti s človeškimi besedami. Štefica sta drug poleg drugega, in se zabavala, toda Štefica se je zdela, da so se se lede sedaj odprli in v prostorni roki življenja in radosti, ki kateri se zlija veselje kakor njena reka opojnega razkošja. Študent je Štefici govoril lepe besede, pripovedoval ji je o bolj lepi in lepšem življenju, katerega zasluži vsaka duša, ki občuje svoj padec.

Po tej prvi noči se je oglašal študent pri Štefici še večkrat. Med njima so se vezi vedno bolj utrpale in v Štefici je vzplamtela ljubezen do študenta. Vse to je trajalo par tednov, dokler ni študent popolnoma izostal. Štefica ga je čakala čeli dan celo noč in cel teden. Ko ga ni bilo nazaj, je plačala vroče solze in molila pokornike molitve ter rotila Boga, naj ji vrne njegovo, katerega tako iskreno ljubi. — Toda študent se ni vrnil. Tovarišice pa so govorile da se je oženil z drugo.

Štefica se je zdelo, da je za njo vsa konce. Svet ji je postal hladno in tuji, ona pa topa. Bilo ji je žalno, če bi živela ali umrla. Nihavila se je sublimat, ga rastopila in spila tekočino v želji, da zatane v večnem snu.

Častnica javne hiše je obupni in Štefica takoj opazila in velela odpeljati dekle v bolnišnico. Tam ji zdravnik izpraznil želodec ter ji redil življenje. Toda baš ko se postavili revici pred veliko vprašanje, kaj bo z njo poslej? Kaj naj stori, ko ozdravi? Ali naj se vrne v molivirje katerega so vrh, ali naj poskuša živeti bolj življenja, o katerem je želela toliko lepo, opojnih besedi? To je vprašanje, katerega bo Štefica sedaj razvela in če ga ne bo rešila, bo njeno bodočnost še žalostnejša, kakor je bilo njeno dosedanje življenje.

Jugoslovanske grlo. Glasom statistike se v naši državi popijejo letno 204 milijoni litrov vina, v skupni vrednosti 1 milijarde in 634 milijonov Din. Piva popije naša država letno okrog 812 milijonov litrov, v vrednosti 1 milijarde in 248 milijonov Din. Končno posreba naša vesela država letno še okrog 66 milijonov litrov rakije (še hočete: "šmopa") v vrednosti 1320 milijonov Din.

V navedenih količinah pijače se letno potroši 55 milijonov in 636.000 litrov čistega alkohola, za katerega bi lahko v trgovini skupili 2 milijardi in 248 milijonov Din. Vsak Jugoslovane popije povprečno na leto 17.03 litrov vina, 26 litrov piva in 5.5 litra rakije, to je torej 48.53 litrov alkohola, kar bi letno dalo 6.399 čistega alkohola na vsako živo osebo v naši državi. Letna nacionalna izguba zaradi uživanja alkoholnih pijač iz obzora "plavih" ponedeljkov iznaša 8 milijard in 104 milijone Din; pa ne pogrešimo, če to izgubo mirna duša povečamo tudi do obupne okrogle vsote: 10 milijard Din.

Ako bi se v naši državi sploh ne užival alkohol, temveč bi se iz njega prideloval recimo sladkor, kg sladkorja, kar pomeni po 5 kg bi producirala letno 62 milijonov na osebo.

Zbog alkohola umira v Jugoslaviji dnevno okrog 500 oseb. To je letno 183.000 oseb, kar predstavlja na narodno gospodarstvo izgubo 1.7 milijard Din. Razen tega gubi narodna privreda radi slabega dela alkoholikov letno 1 milijardo in 471 milijonov Din. Alkoholi, ki ga Jugoslavija popije, vsebuje 2235 milijard 148 milijonov ter 50.832 konjakskih sil.

Celotna realna škoda, ki jo trpi naša država s potrošnjo alkohola iznaša okrog 15 milijard Din letno. Vse to gre po grlu! Ali smo poškerili? Hm, znan je naš medlek: Stran z alkoholom, ko imamo domače vino!

Največ alkohola pijače požre imovitji sloji, ki odirajo kmeta in delavca.

Smrtina kosa. — V Ljubljani je umrl v starosti 66 let Jakob Terpinec, bivši posestnik, gostilničar in prevoznik. Bil je v Ljubljani splošno znan pod imenom "Jože z Lepega pota".

Spoštovanje tradicije. Pijačo nam Pri Sv. Križu v "Rovtah" med Jesenicami, na turistiški poti na Golice, so v nedeljo 14. sept. praznovali 300 letnico posvečenja cerkve z običajnim žegnanjem in cerkvenim ceremonijem. Pri tem je aršer prostega altara poleg cerkve, uvažajoč stoločno tradicijo, uporabil za obrobek provizorne altarne strehe zaščitno staro avstrijsko, črnoholto cesarsko zastavo. Stevilno napredno obnovo, ki je uporabilo lepi dan za sprehod na Novce, se je zadržalo mirno in ni dalo povoda možnim incidentom, zavečajoč se izsajajočega namena aršeriranih črnoholtnih barv.

Ponižna udanost do Habsburžanov se strahu po Sloveniji, ker jo negujejo klerikali.

Grma novitka na Braču. Iz Splita poročajo. Vsi letošnji pridelki v okolici Supetra na otoku Braču so bili 13. sept. unišeni po groznem naližu in toči. O trgatvi grozdja in maslin se ne more več govoriti. Siromašno prebivalstvo otoka, kateremu je vino in olje edini dohodek, ostane brez sredstev za življenje.

Obširna valitve v Begunjah. Sept. so bile v Begunjah nad Cerinjem občinske volitve. Vlošene so bile tri liste: klerikalna, gospodarska in kmetsko-delavska. Izmed 330 volilnih upravičencev se je udeležilo volitev 183 volilcev in to dobile: klerikalna lista 120 glasov (11 odbornikov), gospodarska 22 glasov (2 odbornika), kmetsko-delavska 41 glasov (4 odborniki).

Socijalna šola v Zagrebu. Po inicijativi Narodne zaščite se letos meseca novembra odpre v Zagrebu prva socijalna šola, v kateri se bodo strokovno izobraževali socijalni delavci, tako možki kakor tudi ženske. Glavni predavatelj v tej šoli bo predsednik Narodne zaščite univerzitetni profesor dr. Josip Šilović. Predavanja bodo razdeljena v štiri skupine: zaščita mladine, berači, alkoholizem ter venerične bolezni in prostitucija.

Memorijal učencem na študijskem potovanju po Jugoslaviji. Kakor poročajo iz Beograda, se zmanj strokovnjak na polju vzhodnoevropske zgodovine dr. Leopold Goetz, profesor na vseučilišču v Bonnu, iz Beograda odpotoval v Beograd, kjer bo proučeval jugoslovanske ženske pesni, ki so vzbudile njegovo posebno zanimanje. Dr. Goetz govori prav dobro srbohrvatski jezik.

Izgovarjava nekaterih ameriških imen.

Izgovarjava angleškega jezika je težka stvar. To ve vsak izmed nas, ki se je moral naučiti angleškega v odrasli starosti. Splošnih pravil sploh ni, oziroma je toliko izjem k pravilom, da le praksa nas more seznaniti s pravilno izgovarjavo posrednih besed. To si čer naj nikogar ne ustraši, ki ne govori še angleški, kajti več ali manj pravilna izgovarjava se pride s časom.

Nikar pa ne mislite, da je tisti, katerega materinščina je angleščina, vedno siguran, kako se ta ali ona redko rabljena beseda pravilno izgovarja. Angleški govoreči ljudje se navadno vedno obotavljajo, predno izgovore besedo, katere niso še nikdar rabili v svoji konverzaciji. Previdno čakajo navadno, dokler ne slišijo, kako je kak drugi izgovarja, in jo še le potem prisiравja v svojo zalogo besed. Nemci, Italijani ali Španci in pred vsemi Slovenci, katerih materinščina ne nudi nikakih posebnih težkoč v izgovarjavi, se navadno ne bojijo nove besede; čim jo vidijo natiskano, jo znajo tudi čitati. To je še v naravi jezika samega in njegovega pravopisa. Ali v francoščini, a še veliko več v angleščini je povsem druga stvar. Angleški slovar Funk and Wagnall's Standard Dictionary vsebuje med 2000 do 3000 besed, ki so celo učeni ortopedisti (strokovnjaki v izgovarjavi) izgovarjajo na različni način. Saj ti strokovnjaki sami niti ne soglašajo glede izgovarjave besede, ki označuje njihovo lastno znanost: orthoepy. Nekateri izgovarjajo to besedo z naglasom na prvem slogu in drugi z naglasom na drugem slogu. Predstavite si potem, koliko mora biti težko besede, glede izgovarjave katerih ne soglašajo navadni smrtniki!

Nekaterikrat te različne izgovarjave provzročujejo prav čudne prisore. Tako se je zgodilo na zadnji narodni konvenciji demokratske stranke, da je konvencionajnik poklical načelnika delegacije države Arkansas, pri čemur je izgovoril besedo Arkansas na isti način, kot se izgovarja Kansas a predpomo ar. Načelnik arkansške delegacije je z nekoliko ušaljenim tonom krepko zabrusil nazaj, da treba imenovanje države tako izgovoriti, kot jo izgovarjajo Arkansajani, in da ti ne pravijo "arkansas", marveč "arkanzo" z naglasom na prvem slogu.

Razlika v izgovarjavi ni vedno tako velika. Illinois izgovarjajo nekateri tako, da se sliši zadnji s, dočim ga drugi pogoltnjejo — torej "ilinoj" ali "ilinojs".

Glede Chicago tu ne vlada popolna aloga. Samoglasnik "a" sveni pri nekaterih, kot v besedi father, pri drugih pa kot v besedi saw — torej "čikago" ali "čikogo" (ne ravno naš o, ampak neki o, ki stoji sredi med a in o).

Kdor stanuje v St. Louis, Missouri, ima na izbiru, da izgovarja "sentluja" ali "sentluj", "misuri" ali "mizuri".

Zlasti veliko težkoč provzročujejo raznovrstna francoska in španjska imena mest in krajev. Mobile, južno pristanišče, ki ima veliko trgovino z bombazem, se izgovarja kot v francoščini, torej "mobil" z naglasom na zadnjem slogu. New Orleans se izgovarja kot "nju-orlins" ali "nju-orlins" z naglasom na zadnjem slogu. Sioux City v državi Iowa se izgovarja kot "su-siti". Des Moines, glavno mesto Iowe, je za mnoge uganka, kar se tiče izgovarjave; čitajte "di mojn". Takim zmetanim besedam pravijo Amerikanci "jaw-breaker" — lo-milka čeljusti. In tak je sigurno rudokopno mesto Coeur d'Alene v državi Idaho; kdor zna francosko, naj ga izgovarja kot v francoščini, torej približno "kerdalen", ali pravijo mu tudi "kurdalin" — vedno z naglasom na zadnjem slogu.

Človek bi mislil, da sedaj znajo vsi pravilno izgovarjati francosko ime senatorja La Follette, ki je sedaj radi svoje predsedniške kandidature v ustih vseh. Ni pa temu tako, zlasti ne na vzhodu, kjer mnogi ugibajo o pravilni izgovarjavi kandidatskega imena. Pravilna ameriška izgovarjava je "lafolet" z naglasom na o, ali če se vsepovedno, kako ga nekateri izgovarjajo z naglasom na e ali celo na a. Mnogi gotovo so dovedeni zmoti radi alifitnosti z Lafayette, imenom Washingtonovega francoskega soboritelja za neodvisnost, kajti vsak ameriški šolski otrok zna, da se pravi "lafajet" z naglasom na zadnjem slogu.

Najtežje ameriško krajevno ime španjskega izvora je morda Yosemite, ime proslavljenega "narodnega parka" v Californiji. Malokdo, ki ne zna zadene pravi naglas in izgovarjavo; treba reči "josemiti" z naglasom na drugem slogu. In kaj vse ne pravijo za Los Angeles, najbolj obljubeno mesto v Californiji! Ne glede na one, ki izgovarjajo to ime tako, kot da bi bilo pisano v našem jeziku, kar ni prav, ga večina Amerikancev izgovarja kot "los endželes"; ali mnogi ljudje v Californiji in drugi ki znajo nekaj španjski, se trudijo izgovarjati to ime po španjski — torej "los anheles".

Na vzhodu srečavamo polno holandskih imen in njihova izgovarjava ni potšod po istem kopitu. Stuyvesant se izgovarja kot "staj-vezent", Schuyler kot "skajler", reka Schuylkill pri Philadelphiji pa se izgovarja kot "skulkil".

Največ težkoč radi naglasu nudijo seveda mnogozložna imena. Niagara se pravilno izgovarja "Naj-egara" z naglasom na e. Leviathan, novo ime orjaške ladje, ki se je nekdanj zvala "Vaterland", se izgovarja kot "liva-jetan" z naglasom na aj. Binghampton, Utica in Syracuse, tri važna industrijska središča v državi New York, imajo naglas na prvem slogu. Reka Potomac, ob kateri leži glavno mesto Združenih držav, Washington, ima naglas na predzadnjem slogu, ravnotako Ashtabula v državi Ohio, Seattle, najvažnejše mesto v državi Washington, in Wilkes-Barre, središče trdega premoga v Pensilvaniji. Izgovarjava tega zadnjega mesta je dokaj čudna — približno kot "hvilkeber" ali "hvilksberi" z naglasom na e. Preecey zagonetna je tudi izgovarjava imena Worcester, važnega mesta v državi Massachusetts; v pisavi (spelling) ima tri sloge, v izgovarjavi pa le dva. Izgovarja se tako, kot da bi bilo pisano Wuster, pri čemur samoglasnik u sveni kot kratki sliglasnik u.

Nekatera druga imena, ki vsebujejo nekoliko nemih soglasnikov, torej takih, ki se slišijo, ali ne izgovarjajo, kar ustrašilo človeka na prvi pogled. Izgledajo pa precej krotka, ko jih človek izgovarja. Na primer, Poughkeepsie ob reki Hudson; izgovarja se "pokipsi" z naglasom na prvem i.

Vsepopovedno širimo Združenih držav, srečavamo indijanska imena mest, rek, jezer in gora. Nekatera so tako dolga, da človeku kar sapa zmanjka, ko jih pogleda. Blizu mesta Webster v državi Massachusetts je neko jezero, katerega pravopis kaže le dva ali trije ljudje v soseski znajo na pamet. Jezero se imenuje Chautauquaug. V prevodu to pomenja: jezero plemen, ki živijo okraj jezera. Glede izgovarjave pa je najboljšje, da čitatelj sam napravi izlet tja, pa bo izvedel. Reki Allegheny in Monongahela, ki se pri Pittsburghu zlivata v reko Ohio, imata še precej lahko izgovarjavo, ki ne dela nikakih težkoč našim tamošnjim rojakom; naglas je pri obeh na predzadnjem slogu Kalamazoo, prosvetno središče v državi Michigan, ima naglas na zadnjem slogu, ki se sveda izgovarja kot "zu". Iz enega ali drugega razloga, Amerikanci se kaj radi delajo nore iz tega imena, sveda razum onih, ki tam stanujejo. Michigan pa se ne izgovarja "mišigan", ampak "mišigan". Glede države Connecticut pa treba paziti na to, da se prvi e ne izgovarja; torej "konetikut" z naglasom na e. Lincoln, ime slavnega predsednika in mnogih mest, po njem imenovanih, se a strani tujerodcev splošno krivo izgovarja; zadnji l se sploh ne čuje — torej približno "link'n" z jako kratkim i.

Nekatera druga imena, ki jih je težko izgovarjati na prvi pogled, so Miami, znano zimsko letovišče v Floridi; pravi se "maj-emi" z naglasom na e. Ob izlivu jezera Lake Superior v Lake Michigan, se nahaja mesto Sault Ste. Marie. To mesto je jako važno v zgodovini ameriških Slovencev, kajti tamošnji pionirji so bili Slovenci. Izgovarja se kot "saut-meri" z naglasom na predzadnjem slogu. Houston, železniško središče v južnem Texasu, se izgovarja "hjust'n".

Tudi nekatera irska imena nudijo težkoč v izgovarjavi. V imenu Dougherty se ugh sploh ne izgovarja — torej približno "derti" z naglasom na o. MacKeown se izgovarja kot "mekwkwjun" — F. L. I. S.

Ali želite znati pravilno plost in čitaj angleško? Naredi si "Šlovensko-angliško slovnico", katere je izdelal in ima na prodaj Križljova matič S. N. P. J.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Skupaj 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 3857-39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izviševalni odbor:
UPRAVNI ODESK:

Prodajniški Vincent Calahan, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišniške oddelke Blas Nevah, gl. blagajnik John Vogrich, uprednik glasila Jude Zavortnik, upravitelj glasila Filip Gadin.

FOROTNI ODESK:
John Underwood, prodajniški, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 376, Barborton, Ohio, Fred A. Vider, 3408 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Turley, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠNI ODESK:
Blas Nevah, prodajniški, 3857-39 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrill, Box 286, Moon, Run, Pa., John Grubelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., en Jugoslov. Max Mara, Box 108, Buhl, Minn., en Slovenskop. Mike Zegal, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadporni odbor:
Frank Zalta, prodajniški, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrah, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združbeni odbor:
Prodajniški: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., John Oren, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Jos. Shuk, 6404 Orford Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI IZDAVNIK: Dr. F. J. Kora, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZORI!—Kotopredsednik z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, so vrli tabele:

VSA PISMA, ki so naslajajo na pošto gl. prodajnišča so naslovi: Prodajniški S. N. P. J., 3857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 3857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki so tišajo gl. izviševalnega odbora in jednote vsebo so naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 3857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V EVE I Z BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na naslovi: Blagajništvo S. N. P. J., 3857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede posiljevanja v gl. izviševalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zalta, prodajniški nadzorni odelce, tiger naslov je agoraj.

Vsi pritožbi na gl. parotni odelce so naj pošiljajo na naslovi: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namamila, oglasi, naročila in spisi vse bar je v vrsti s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 3857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEAK IZGOVAR JIM JY DO- BER, OR GA PRAV SLANA NA RPU PRINER.

(Nadaljevanje s prve strani.)

mora uporabiti večji del svoje koruze za krmo, potem je visoka cena brezpomembna zanj.

V Iowi, katere trinajst izborniških glasov je tako blatvenih, za republikansko stranko, so največja koruzna polja. V Iowi pa pride na akter več nezadovoljnih kmetov kakor v katerikoli drugi državi naše unije.

Zato je bil tudi Smith W. Brookhart izvoljen v zvezni senat leta 1922 s 160.000 glasovi večine in zato bo tudi nepremagljiv letos.

"Koruzna letina je slabo napredovala v Iowi", pravi poljedelski tajnik Wallace v svojem poročilu, kjer se peča z razmerami v svoji lastni državi. "Niti eno polje ni varno pred slano. Skoro vsa koruza je še mlečna. Slana je še napravila nekoliko škodo v severnem osrednjem delu države Iowe. Položaj je, kakor se glase poročila, zelo resen in žalosten."

Is drugih držav koruznega paasa se glase poročila takole:

MINNESOTA.—Kakor izgleda, bo dozorel le majhen del tujaknjega slana, in vreme je bilo prehladno. Petintrideset do štirideset dni je treba za dozoreitev.

JUŽNA DAKOTA.—Mrali dnevi in hladne noči s pogostim deževjem so povzročili, da je koruza ostala zelena. Ugodno vreme bi produciralo nekaj žita.

NEBRASKA.—Letina kaže še precej dobro. Ali je pa zelo nenekna. Mnogo koruze je jalove, in klasje je zelo majhno. Mnogo je bo dozorelo do 1. oktobra.

KANSAS.—Vreme je bilo prehladno za koruzo, ki zelo počasi zori po severni polovici te države.

MISSOURI.—Vreme je bilo prehladno za zoritev koruze, čeprav je bilo precej solnce. Mnogo polj koruze bo treba počati za krmo.

SEVERNA DAKOTA.—Letina je na severu hudo trpela pred slano prvi teden v mesecu septembru. Na jugu je bilo tudi nekaj slane, ali kmetje bodo vseeno pridelali še precej koruze.

ILLINOIS.—Izgled je še vedno negotov. Manj kakor pol polja je bilo varnega pred slano, ki je padla dne 20. septembra. Precej koruze ne bo za drugo rabo kakor za krmo.

INDIANA.—Koruzi je škodila slana v severni tretjini države. Letina je bolj odzadaj sedaj, kakor pa je bila dne 1. septembra. Večji del koruze ne bo zrele pred obiljano dobo hude slane.

MONTANA.—V tej državi je samorila slana skoro vsa koruza. Le malo je za dozorele.

COLORADO.—Tu ni šla koruza v klasje. Letina bo zelo slaba.

WYOMING.—Letina kaže precej dobro, ali le malo koruze bo moglo dozoreti.

Koruzna letina se bo dobro obnesla le v Idaho in Novi Mehiki.

NESEKROŠA S PUŠKO.

Dolton, Ill. — Mrs. Marie Snavišk, 30 let stara, se je v terek po nesreči ustrelila, ko je vrgla nabasano puško iz ene sode v drugo z namenom, da jo skrije pred otroci. Ko je puška padla na tla, se je izprožila in krogla je zadela žensko. Umrila je, predno je prišla zdravniška pomoč.

Francija omeji naseljevanje.

Pariz, 1. okt. — Listi in poslanici zbornice razpravljajo o novi postavi, ki ima omejiti naseljevanje v Francijo. Zadržne čase prihaja v Francijo na tisoče imigrantov iz vzhodnoevropskih dežel, katerim je zaprta pot v Ameriko. Francozke oblasti so vsled tega alarmirane, zlasti ker so se z naraščanjem imigracije pomnožili zločini.

Lakota proti Nemčiji; letina je uničena.

Berlin, 1. okt. — Nova katastrofa je zadela Nemčijo. Letina žita je saniš in deželi preti lakota. Kakor je razvideti iz poročila poljedelskega ministra, bo morala Nemčija letos importirati polovico svojih živil iz tujine. Letina vina je tudi slaba. Cene živčev skokoma rastejo.

Gerkev še je podrla v Palermu, glavnem mestu Sicilije.

Kmalu potem, ko se je končal evharistični kongres, se je podrla kupola cerkve San Domenico. K sreči ni bilo takrat nikogar v cerkvi. Malo poprej je bilo na tribuni, na katero se je podrla kupola, polno cerkvenih dostojanstvenikov in zastopnikov oblasti. Ko se je sesula kupola, se je podrla tudi ena stena. Škoda je velika.

NAENANILO IN ZAHVALA.

Tužnega srca naznanjam sorodnikom, znancem in prijateljem, da je preminul moj soprog

TONY ROBC.

Dua 16. septembra, 1924, se je dogodila strašna eksplozija v premogorovu, katere je zahtevala 39 žrtv in z njimi tudi mojega soproga. Zapustil me je svedno, žalujočo soprogo. Rojen je bil 12. jan. 1891. Doma je bil iz Luž Savinske doline na Štajerskem. V Ameriko je prišel 25. sept. 1907. Pogreb se je vršil po civilnem obredu dne 21. septembra, 1924. Moja najlepša hvala rodbini Orečnikovi in Turkovi za krasne venoe, ki so jih podarili na grob mojem dragem soprogu. Pokojnik je bil član S. N. P. J. in S. S. P. Z. Še enkrat najlepša hvala vsem skupaj. Tebi dragi soprog, pa želim poljšati umiru in lahka naj ti bode ameriška zemlja. Žalujoci ostali: Mary Rose, soproga, v starrem kraju pa oče in mati, štirje bratje in štiri sestre. Sublet, Wyo.

(Dalse.)

"Veš kaj," svetuje mu tovariš
"pozovi Tinčico za družico; kjer
je ona, tam je Filipovič. Saj ga
človek ne vidi drugje, nego na
Timofejevi pristavi ali pri nesreč-

ki sta šla vsak po jedno družico, ter ji pripeljala na nevestin dom. Tu v znani "gosposki" sobi na dvorišču so se zbrale deklice okoli velike mize, na kateri so bili

so se vsi preoblekli v pranja o
blačila in nekaka slovesna tišina
je nastala v hiši. Po malem so do
hajali tudi domači prnjavarski
svatje, ali malo so govorili in ča
kali, da pojdejo v cerkev. Vsake
mu so deklice pripelje šopek rož
marina. Okolo treh prideta Ra
diniš in Zagorski, in ko sta pre
jela vsak svoj rožmarin, šla sta
najprej po kumice, potem po dru
žice, in naposled po ženina. Ta je
bil že pripravljen, čakal je samo
še nevestinega daru. V tem se od
pro vrata in nežna deklica je na
svetlem ploščku prinesla novo
belo srajco, sešite od neveste sa
me, belo žepno ruto, svilnat za
vratnik, dvojico nogavic, pleteni
od nevestine roke, in dvojico be
lih rokavic. Ženin je prevzel ta
Martin dar po stari prnjavarski
šegi, preoblekel se in v sredi me
Radinišem in Zagorskim stopa
proti nevestinemu domu. Tu je
bilo že vse pripravljeno za svečo

Da izganjajo hudiče v apeninskim skem hribovju, kjer je prebivalstvo še dandanes tako, kakor je bilo tedaj, ko je spadala Italija pod papežev vladno, ni čudno, da pa se kaj takega dogaja v dvajsetem stoletju in v prosvetljenem industrijaliziranim Piemontu, j

Človeku se ob tej storiji zdaj kakor bi čital kako zaprašeno steno mostarske kronike iz petnajstega stoletja! Pa ne, da bi se bil Giovanni Esterino nanjuhal — ko kaina, ali pa da hoče pošteno potegniti gospode nuncie a škofov vred! V ostalem pa ob takih prilikah, ko je cerkev polna, vedno kaj pade v — puščico. To pomeni slej ko prej cilj rimske duhovne gospode.

Žal, pa se nemški stavbeniki
so, ali vsaj premalo ozirali na
no okolnost: ki je danes še
prekarnost: na cene. Jasnó je
so take hiše in stanovanja pri
svoji praktičnosti in popoln
vse predraga. Na tako reko
zidave hiš in stanovanj more
sliti le oni, ki si da postaviti
šo za lastno uporabo po svojem
ima za to potrebna sredstva.
kih ljudi pa, ki bi si dali zidati
ko drage hiše za stanovanjske
jemnike, boš našel v današnj
času pomanjkanja denarja
malo. Čakati je treba na bo
čase, potem se bo dalo o tej
formi konkretnije govoriti.

Mussolini si zgradi spomenik
Rim, 30. sept. — Mussolini
sklenil postaviti na ljudske st
ške poslopje v Rimu, ki bo n
višje na svetu. Poslopje, ki
imelo 80 nadstropij, bo nek
spomenik fašizmu.

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v slovenski domovini.

KJE JE?
John Hlupar, doma iz Krpupe, 10, fara Semič, Dolenjsko. Početi mu imam nekaj zelo važne iz starega kraja. Piši in javi za informacije očetu v stari kralj ali pa meni na naslov: John Hlupar, Box 165, Tooele, Utah. (Ad)

**DA SKUHAŠ DOBRO P
VO. PIŠI PO NAŠE
PRODUKTE.**

imamo v zalogi slad, hmelj, slad
in vse druge potrebščine. Poskus
in se prepričajte, da je doma pri
kuhani vedno le najboljši in naj

Grocerijam, sladčičarjem in v pr
dajalne železnine damo primeren
pust pri večjih naročilih. Pišite
informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland.

	LOTE	FARME	HIS
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			
41.			
42.			
43.			
44.			
45.			
46.			
47.			
48.			
49.			
50.			
51.			
52.			
53.			
54.			
55.			
56.			
57.			
58.			
59.			
60.			
61.			
62.			
63.			
64.			
65.			
66.			
67.			
68.			
69.			
70.			
71.			
72.			
73.			
74.			
75.			
76.			
77.			
78.			
79.			
80.			
81.			
82.			
83.			
84.			
85.			
86.			
87.			
88.			
89.			
90.			
91.			
92.			
93.			
94.			
95.			
96.			
97.			
98.			
99.			
100.			

Ako imate loto v državi
Ohio vam mi sezidamo hišo
na njo na lahke odplačile
obroke.

Prazne lote ne prinašajo ni

Ako imate lote in jih želite
prodat,

PIŠITE NAM

Mi imamo nekaj lepih
in nekaj farm za prodaj.

Za nadaljna pojasnila pišite na:

UNION LAND & CONSTRUCTION CO.,
210 Union Building,
Youngstown, O.

REVMATIZEM

levarstvo "domače zdravilo" od Slo-
veha, ki ga je sam imel.

Leti 1893 amo bil napakel sam kude
mišidnem revmatizmu. Trpel sem kude
hur samo eni ve, ki si je to akciji
sicer tri leta. Postavil sem zdravilo
zdravilom, ampak vna pomeč, ki sem bi
dobil, je bila sadna. Konec sem do

bil skrivilo, ki me je popolnoma izločilo
vile in nikdar se ni več vrnila nazaj.
Dal sem vedel, ki so trpeli in se kon-
nad odzvanjalo, da odzvanjalo bi starim
posledice bila je enaka kot pri meni.
Zato sem vedel, ki trpe in se kon-
posledice bila je enaka kot pri meni.

ali sklopnem ravnanju. Na
to odgovorilo najprej izdela "Homo Tropi-
cant" valed njegove dedovite moči. Po-
stavljaše čili enega sveta: samo polje
vse lino in nash in jas vam polje
nastoji na postavlja. Potem ko ste po-
stavili na postavlja, da vam postavili

skusi in die mali sami, se
vultu se dodgetralnega revmatizma
prijete celo sami, se dolo, razume
se medu niti draga čista vaba. A
niti undarvalji, poslati sam vaba. A
ni to postane? Čisto trpeti se vaba
se, razume, razume!

Mr. Jackson is edgewood, de je leide

in

Ivo Gori:

(Dalje.)

"In mora biti že tako nam sanjarjem ten ljubša, ker nimā želoda za pujske," sem se neka ko umaknil. "Toda, ljuba gospodična!" sem pri stavil ter sedel sraven nje, ko mi je molče napra vila prostor. "Ah ne bi bili prišli rajši k meni da bi skupaj premišljevala take stvari! Saj s bili prav zato in tako najini popoldnevi tako le pi!"

umaknemo na veliko manj nedolžen način, je tak beg nad vse zoprni. Menda res zato, ker je v prvi vrsti fizični beg. (Dalje prihodnjič.)

Ko ga je pater Zumaglini p
zval, naj pove svoje ime, je odg
voril, da je Satan in da ima po
seboj 2399 discipliniranih, zvesti
tovarišev. (Cela legija fašisto
ske milice!) Satan pa je — ko
zul! Zašel je nato kričati in v
nešteto krat ponovil: "Živel p
kel! Živel Satan, gospodar p
kla!" Ko se ga pozvali, naj po
kda j pojde iz mladeničeve duš
izpočetka ni hotel odgovoriti, p
tem pa je zakričal: "V štirih p
tih!" Očitno so mu volitve p

Stanovanjska hiša bo dočnostl.

Vaskomur je znano, da sedanja stanovanja niso preveč praktična. Res je, da se vedno izboljšujejo, toda do prave praktičnosti še dolgo nismo prišli. Naša generacija da vse preveč na zunanost in na zunanji blesek, čim se za notranjo ureditev stanovanjskih prostorov navadno vse premalno briga.

Eden najbolj nepraktičnih steno-
novanjskih prostorov je gotovo
tako zvani salon ali sprejemni-
ke ima zgolj namen, pokazati ti-
jim ljudem večje ali manjše blag-
gostanje, v katerem se rodbina
baje nahaja. Domači zelo malo r-
bijo to sobo, ker se boje, da je t-
bi praveč obrabili. Isto velja

ni preveč obznanj. Isto velja
predsobe in tudi za stopnišč
Mnogokje vidiš krasno in nara
nost nenaravno široko in visok
stopnišče, skoraj bi rekli velika
sko predsobo, pa prav malo so
in še te so čisto zelo majhne. St
ne posameznih prostorov so n
vadno polne raznih ropotij, j
prav gotovo tja ne spadajo. S
ljudje, ki obekajo na stene pol
velikih in majhnih slik, brez va
kega načrta, kar tako, kar ji
pride pod roko. V sobah najdi
polno stvari, ki so morda ime
nekaj pomen, ki pa so dan
brezpredmetne. Zato ni nič čudn
ga, ako je marsikatero stanovn
nje, ki bi bilo sicer prav čedn
podobno trgovini starinara.

Prizmati moramo, da so Nemci na polju notranje opreme stanovanj gotovo na prvem mestu. Zanje šase so se začeli arhitekti in notranjo dekoracijo baviti z različnimi formo stanovanj in s tem tudi stanovanjskih hiš. Prišli so do zaključka, da je treba pri stanovanjih v prvi vrsti gledati na praktičnost in komodnost. Dobro valee naj se doma počuti stanovalci prav po domače, in naj nikar ne jemlje pretiranega ozira na obliko, ki prihajajo le sem in tja v dom.

Boj nemških arhitektov gre prvi vrsti salonu ali sprejemnici. Rekli so: Proč z nepotrebnimi roptiljo, vsaka stvar naj odgovarja svojemu namenu; glej, da ti z vzema kolikor mogoče malo prostora, da se boš mogel bolj prost gibati!

Kam z raznimi omarami, k dnevnici itd., ki zavzemajo razpostelji največ prostora? Arhitekti menijo, da se da temu prav laiko odposlodi s tem, da jih korek mogoče globoko porinemo steno, ki mora seveda imeti odvarjajočo vdolbino. Na ta na-